

WFR 2016/101

IN MEMORIAM

In memoriam Hans Hertoghs
(1947 - 2016)

Op zijn verjaardag 8 april 2016 overleed Hans Hertoghs. Daarmee is ons de nestor van de fiscale advocatuur ontvallen. Ofschoon Hans jarenlang belastingadviseur is geweest, heeft hij dit lang (strikt gescheiden) gecombineerd met de advocatuur. Alvorens daadwerkelijk Hertoghs c.s. advocaten-belastingkundigen te stichten, was er sprake van een fase waarin Hans in de ochtend adviseerde bij Deloitte en in de middag als advocaat optrad onder de vlag van Van Wijmen & Koedam (later opgegaan in AKD). Over de hoedanigheid waarin hij optrad liet hij nimmer enig misverstand bestaan. Nadat hij zich zelfstandig had gevestigd en zijn volledige aandacht richtte op de fiscale advocatuur kwam de erkenning vrij snel. In 2001 werd hij door vakbroeders uitgeroepen tot de beste fiscale advocaat van Nederland.

Begin jaren negentig van de vorige eeuw waren er al belastingadviseurs die als advocaat optraden. Een dergelijke invulling van het beroep van advocaat heeft Hans nimmer geambieerd. Hij voorspelde reeds dat dit "adviseren met een toga" er uiteindelijk toe zou leiden dat het verschoningsrecht onder druk zou komen te staan, hetgeen heden ten dage ook het geval is. Dit recht dat door de autoriteiten zo vaak als een hinderlijk obstakel voor de waarheidsvinding wordt gepresenteerd, was naar het oordeel van Hans een fundamenteel beginsel dat geldt als

een pilaar onder de rechtsstaat. Een rechtzoekende dient zonder vrees voor openbaring met zijn advocaat te kunnen spreken. Het is dan ook niet opmerkelijk dat Hans hierover in 1986 een preadvies heeft uitgebracht voor de 32e jaarvergadering van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.

Hans is ook de barricade opgegaan voor "zijn" verschoningsrecht. Nadat het Bureau Financieel Toezicht – tijdens het dekenaat van Hans – kwam controleren of zijn kantoor de (voorganger van de) Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) naleefde, ontstond onmiddellijk een geschil. Het was natuurlijk uitgesloten dat het verzoek van dit toezichtsorgaan zou worden ingewilligd om inzage te verkrijgen in de tien belangrijkste dossiers van het kantoor. Het was een frontale aanval op het verschoningsrecht, die coûte que coûte zou worden bevochten. Uiteindelijk is het beroep van Hans op het verschoningsrecht door het Hof van Discipline integraal gehonoreerd (vide Hof van Discipline 11 september 2009, nr. 5362/3/4, ECLI:NL:TAHVD:YA0027/8/9).

Een andere publicatie die zijn carrière richting zou geven betrof een bijdrage aan het MBB in 1984 met de titel 'Van fiscale controle naar fiscaal strafrecht'. Daarin zette hij onder meer uiteen op welke wijze een belastingplichtige kon worden geconfronteerd met een gepretendeerde fiscale controle die de facto een strafrechtelijk onderzoek behelsde. Mede naar aanleiding van deze publicatie heeft hij zich in zijn loopbaan gericht op grote fiscale fraudezaken.

Naast de fiscaal strafrechtelijke zaken heeft Hans het formele belastingrecht omarmd. Het gaat te ver de vele (principiële) arresten te bespreken waarbij hij betrokken is geweest. Een eenvoudige zoekopdracht

met als zoekterm "Hertoghs" toont al aan dat hij zich tot aan de Hoge Raad op het hoogste niveau heeft beziggehouden met de rechtsontwikkeling, met name met de rechtsbescherming.

Het lidmaatschap van een vereniging bracht volgens Hans met zich mee dat op enig moment bestuursverantwoordelijkheid gedragen moest worden. Van een onnoembaar aantal (liefdadigheids)verenigingen zat hij in het bestuur.

In het verlengde van zijn professionele betrokkenheid was hij betrokken bij de oprichting van de NVAB (Nederlandse Vereniging van Advocaten-Belastingkundigen), de NVSA (de Nederlandse Vereniging van Strafrecht Advocaten) en de VCSB (Vereniging van Cassatiespecialisten Belastingkamer).

Hans Hertoghs was een advocaat in hart en nieren. De belangen van de cliënt hebben bij al zijn zaken centraal gestaan. Dit betekende echter (in het geheel) niet dat de cliënt besliste wat er in een dossier diende te gebeuren. De term "dominus litis" was Hans op het lijf geschreven. Iedere neiging tot naar de mond praten, was Hans vreemd. "Alleen dode vissen zwemmen met de stroom mee", placht hij te zeggen. Dat maakte hem oprecht, maar werd door sommigen als "moeilijk" ervaren. De discussies waarin hij zijn standpunt gaf, waren echter geen eenrichtingsverkeer. Hij luisterde daadwerkelijk. Een originele denker met wie hij het hartgrondig oneens was, werd verre gewaardeerd boven een nietszeggende meeprater.

Eén van zijn favoriete boeken (*Nietzsches tranen*, van I.D. Yalom) had als thema "word wie je bent". Dat is zelden iemand zo goed gelukt als Hans Hertoghs.

Prof. mr. Guido J.M.E. de Bont